

SKAUN KOMMUNE DRIFTSKONTORET
Rådhusvegen 8
7353 BØRSA

Deres ref:
Vår ref: 2019/229738
Dato: 25. oktober 2019
Org.nr: 985399077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Rapport etter tilsynsmøte med kommunale vannverk i Skaun

Vi viser til inspeksjonen hos SKAUN KOMMUNE DRIFTSKONTORET. Mattilsynet hadde bedt om møtet for å ta opp, og bli oppdatert på aktuell saker. 15. oktober 2019.

Inspeksjonen ble utført av spesialinspektør Erik Wahl og seniorinspektør Bente Elisabeth Lind. Eskild Sandø, Gunn Heidi Jentoft, Jan Erik Pedersen, Bente Solem og Kirsten Vågø var til stede under inspeksjonen.

Tilsynet omfattet

- Jåren vannverk
- Malmsjøen vannverk

Oppsummering av saker som ble tatt opp i tilsynsmøtet

Ulovlig bruk av plantevernmidler i Malmsjøens nedslagsfelt sommeren 2019

Mattilsynet ble 29.7. varslet fra kommunen om at det var brukt plantevernmiddel som inneholder virkestoffet glyfosat i Malmsjøens nedslagsfelt, i strid med reglene for dette. Vi fikk 30.7. oversendt logg for hendelsen og der det framgikk at det var innhentet bistand fra konsulentfirma Asplan Viak, som konkluderte med at hendelsen var uheldig, at forurensningen trolig ikke ville påvirke drikkevannskvaliteten i vesentlig grad, og at det ikke var nødvendig med varsling eller andre tiltak overfor abonnentene.

Bente Solem redegjorde for kommunens videre håndtering: Det ble uttatt vannprøver 31.7. som ble analysert for glyfosat og med resultat: ikke påvist. Kommunen er i dialog med grunneier som har spredd plantevernmiddelet om erstatning for kommunens påløpte kostnader. Kommunen har holdt kommuneoverlegen orientert. Det er få andre gårdsbruk i nedslagsfeltet, og reglene for bruk av plantevernmidler i området antas å være kjent for de berørte. Kommunen ser derfor ikke behov for særskilt informasjonstiltak overfor grunneiere om disse reglene.

Skjønnsavtaler med grunneierne inngått på 1960 - 70-tallet regulerer de privatrettslige sidene ved bruk av plantevernmidler i nedslagsfeltet. I tillegg gjelder også lovverk, først og fremst *forskrift om plantevernmidler*. Kommunen planlegger rullering av kommuneplanenes arealdel i løpet av 2020. Aktuelle restriksjoner, blant annet på bruk av plantevernmidler, vil da bli tatt inn som bestemmelser til hensynssone drikkevann i kommuneplanenes arealdel. Ut fra erfaring i andre kommuner, ser Mattilsynet dette som en hensiktsmessig måte å regulere restriksjoner i nedslagsfelt for drikkevannskilder.

Kommunen har behov for kontroll med vegetasjon i området rundt vannbehandlingsanlegget ved Malmsjøen, der kommunen selv er grunneier. I etterkant av denne hendelsen har kommunen gått gjennom rutiner for kontroll av vegetasjon på egne områder, for å sikre at kommunen selv etterlever reglene for bruk av plantevernmidler i Malmsjøens nedslagsfelt. Mattilsynet påpekte at det "å feie for egen dør" vil bidra til respekt for reglene.

Mattilsynet er godt fornøyd med kommunens håndtering av dette og tar redegjørelsen til etterretning.

Utredning av leveringssikkerhet og eventuelt reservevannforsyning

Mattilsynet ga i brev 26.2.2018 pålegg til vannverket om å legge fram plan for å utrede aktuelle tiltak for å gi bedre leveringssikkerhet. I brev 19.3..2018 la vannverket fram framdriftsplan for dette. Planen beskrev konseptstudie, og anga at reservevann løsning skal være operativ i løpet av 2024.

Jentoft redegjorde: Konsulentfirma Rambøll har utarbeidet rapporten *Utredning reservevann Skaun kommune*. Mattilsynet har fått oversendt denne rapporten i etterkant av møtet. I rapporten er mulige løsninger for reservevannforsyning vurdert. Dette omfatter flere kilder innen kommunen, og samarbeid med Trondheim og Orkdal kommuner. For eventuell sammenkopling med Trondheim vannverk er det vurdert ulike tilkoplingspunkt og lokaliseringer av overføringsledning. Alternativene er vurdert med hensyn på om disse har tilfredsstillende kapasitet og kvalitet, samt anleggs- og driftskostnader. Rapporten anbefaler at man i første omgang går videre med mer detaljert utredning av samarbeid med Trondheim kommune, og med overføring via Holem. Hvis dette alternativet skulle vise seg uegnet, foreslås utredning av reserveforsyning fra innsjøen Ånøya. Jentoft opplyste at på grunn av de mange kompliserte sidene i utrednings- og planprosessen, synes tidspunkt for driftsoppstart, som tidligere angitt: 2024, å være noe optimistisk. Utsettelse må derfor påregnes. Saken er fremmet for kommunestyret 3.10.2019. Her ble det vedtatt å gå videre i henhold anbefaling i utredningen fra Rambøll.

Mattilsynet påpekte at vårt pålegg 26.2.2018 krevde at vannverket må utarbeide framdriftsplan, og kartlegge eventuelt behov for reservekilde og prinsipløsninger for dette, men at det er opp til vannverket å velge løsninger i henhold til blant annet farekartlegging. Mattilsynet orienterte kort om status, planer og potensiale for samarbeid om drikkevannsforsyning blant nabokommunene til Skaun, så langt vi kjenner til og kan vurdere.

Jentoft nevnte andre mulige sårbarheter og mulige tiltak som også er knyttet til leveringssikkerhet; rehabilitering av høydebasseng og nye overføringsledninger. Mattilsynet påpeker at vannverket selv har ansvaret for helhetlig farekartlegging, planlegging og prioritering mellom de ulike tiltakene, og politisk forankring. Dette kan gjøres i form av hovedplan for vann. Jentoft påpekte at bemanningsressurser er en begrensende faktor for kommunens evne til planlegging på dette området. Mattilsynet påpekte at drikkevannsforskriften krever at kommunen, i rollen som vannverkseier, skal gjennomføre nødvendig planlegging, og at kommunen må sikre nødvendige ressurser til dette.

Mattilsynet påpeker at leveringssikkerhet er et prioritert område for vårt tilsyn med drikkevannsforsyning for inneværende og trolig de nærmeste neste år, i henhold til sentrale styringssignaler, blant annet fra helse- og omsorgsdepartementet. Vi opprettholder vår vurdering om at drikkevannsforsyningen i Skaun kommune med dagens status ikke har tilfredsstillende leveringssikkerhet.

Mattilsynet tar vannverkets redegjørelse til etterretning. Vi ser positivt på dialogen med vannverket om dette og imøteser videre kontakter.

Status og planer for Jåren vannverk

Kommunen overtok eierskapet til dette vannverket i 2016, og har etter dette gjennomført vesentlig oppgradering: Det er etablert styringsanlegg for grunnvannsbrønner, som optimaliserer drift av disse. Dette har tillatt at Rossvatnet, som tidligere var i bruk som kilde, men med svært dårlig vannkvalitet, permanent kunne koples fra. Høydebassenget er også helt ombygget, og er vesentlig bedre beskyttet mot forurensning av vannet her, enn tidligere. Disse tiltakene har gitt betydelig bedre vannkvalitet til abonnentene.

Det er per dato ingen desinfiserende vannbehandling. Mattilsynet har påpekt at drikkevannsforskriften som hovedregel krever at alt drikkevann skal være desinfisert, og at vilkår for eventuell dispensasjon fra dette ble vesentlig strengere da ny drikkevannsforskrift trådte i kraft fra 2017. Vår vurdering, så langt vi kjenner til, og før det foreligger eventuell farekartlegging, er at det er tvilsomt om Jåren vannverk vil oppfylle vilkår for eventuell dispensasjon fra kravet om desinfiserende vannbehandling. Skaun kommune har 29.9.2018 søkt om plangodkjenning for vannbehandlingsanlegg, og Mattilsynet har godkjent planene i brev 5.10.2018.

Jentoft opplyste at det har vært liten framdrift i videre planlegging av vannbehandlingsanlegget her. Det er blant annet ikke gjennomført nødvendig ervervelse av grunn. Jentoft opplyste videre at det er mange kompliserende faktorer for langsiktig planlegging av vannforsyning i denne delen av kommunen. Mulig ny skole til erstatning for nåværende Jåren skole (som mottar vann fra Jåren vannverk) er en av disse faktorene. Mattilsynet har forståelse for at dette gjør langsiktig planlegging krevende.

Pedersen og Sandø omtalte forhold på ledningsnettet her. Det registreres fra tid til annen brunfarget vann hos noen abonnenter, og dette er trolig knyttet til slamavleiring i private stikkledninger. På grunn av liten ledningsdimensjon, er det vanskelig å få gjennomført spyling og renhold av disse stikkledningene. Mattilsynet påpekte at kommunens ansvar som vannverkseier etter drikkevannsforskriften er avgrenset til eget ledningsnett og fram til påkoplingspunkt for privat stikkledning. Mattilsynets tilsynsansvar omfatter ikke privat stikkledning til enkelthus. Dersom kommunen ønsker å ta noe av ansvaret også for renhold av private stikkledninger, ser vi det som positivt. Men på grunn av de formelle forholdene nevnt her, vil Mattilsynet ikke kommentere dette nærmere.

Mattilsynet tar vannverkets redegjørelse om Jåren vannverk til etterretning.

Bøgseth høydebasseng: risiko for innlekk og mulige tiltak

Som en del av masterprosjekt ved NTNU, ble det gjennomført en befarings av Bøgseth og Brekka høydebasseng våren 2019. Wahl fra Mattilsynet deltok som veileder. Ved denne befarings av Bøgseth høydebasseng påpekte vannverkets representanter risiko for lekkasje av vann fra bakken omkring inn i betjeningshuset, og videre gjennom luke og til drikkevann i bassengkammeret.

Høydebassenget konstruksjon gjør det vanskelig med enkel ombygging for å hindre innlekk til bassengkammeret. Pedersen redegjorde for overvåking og gjennomførte og mulig framtidige tiltak: Prøvetaking av vann ut fra bassenget viser ingen avvik. Observasjon av fuktighet på gulvet

i betjeningsrommet viser liten sammenheng med nedbør. Dette indikerer at graden av innlekk er liten. Vannverket har gjennomført utvendig drenering rundt betjeningshuset. På lang sikt kan en vurdere ombygging av betjeningshuset. Mattilsynet etterspurte om vannverkets vurdering av dette. Vannverket anser dette som en risiko som er under kontroll og det er ikke akutt risiko for forurensning til vannet i høydebassenget.

Mattilsynet tar vannverkets redegjørelse om Bøgseth høydebasseng til etterretning.

Generelt om farekartlegging av høydebasseng i lys av "Askøy-hendelsen"

Mattilsynet viste til "Askøy-hendelsen" sommeren 2019, der et stort vannbårent sykdomsutbrudd i kommunen var forårsaket av forurensning til et høydebasseng. Mattilsynet etterspurte om Skaun kommunale vannverk har revurdert farekartlegging av sine høydebasseng i lys av denne hendelsen. Jentoft påpekte at hendelsen på Askøy var knyttet til fjellråsprengt basseng, og innlekk av forurenset vann gjennom drypp fra tak. Skaun kommunale vannverk har ingen høydebasseng av denne typen. Hun viste til vurderingen for Bøkseth høydebasseng omtalt ovenfor her. Hun opplyste videre at prøvetakingsplanen tidligere ikke fanget opp vann ut fra Brekka høydebasseng. Prøvetakingsplanen er nå justert slik at vann ut fra Brekka fanges opp. Mattilsynet tar dette til etterretning.

Se regelverk og rettigheter.

Med hilsen

Anne-Britt Haugen Østeraas
seksjonssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Vedlegg:
Regelverk og rettigheter

Regelverk og rettigheter

Mattilsynet kan føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak

Mattilsynet har hjemmel til å føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak i matloven § 23.

Du har rett til å få veiledning om regelverket og saksbehandlingen

Du har rett til å få veiledning om regelverket og saksbehandlingen. Dette betyr at du kan kreve å få vite hvilket regelverk som gjelder, hvor du finner regelverket og hvordan dette regelverket skal forstås. Du har også rett til å få vite hvordan saken din behandles og hvilke rettigheter du har i den sammenheng. Men vi kan ikke gi konkrete råd om hvordan du skal oppfylle regelverket. Plikten til å veilede følger av forvaltningsloven § 11.

Du har rett til å se saksdokumentene

Du har også rett til å få innsyn i saksdokumentene. Innsynsretten følger av forvaltningsloven §§ 18 - 21.

Du må betale gebyr hvis Mattilsynet må gjennomføre nytt tilsyn i saken

Vi krever at du betaler et gebyr på 2345 kroner hvis vi må gjennomføre nytt tilsyn i saken. Krav om gebyr er hjemlet i forskrift 22. desember 2008 nr. 1621 om offentlig kontroll med etterlevelse av regelverk om fôrvarer, næringsmidler og helse og velferd hos dyr (kontrollforskriften) § 1, kontrollforordningen artikkel 28, og forskrift 28. januar 2004 nr. 221 om avgifter og gebyr i matforvaltningen § 15a.

Vi har vurdert saken etter dette regelverket

- FOR 2016-12-22 nr 1868: Forskrift 22. des. 2016 nr. 1868 om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften)

